

**POLITECHNIKA
GDAŃSKA**
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

OPIS ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor rozprawy doktorskiej:

mgr inż. arch. Jakub Kołodziejczak

Tytuł rozprawy doktorskiej w języku polskim:

Żuławskie wiatraki czerpakowe – sposoby przywrócenia historycznego elementu krajobrazu ze współczesną funkcją

Tytuł rozprawy w języku angielskim:

Drainage windmills from the Vistula River Delta – possibility of restoring the historical element of the landscape with contemporary function

Język rozprawy doktorskiej:

polski

Promotor rozprawy doktorskiej:

prof. dr hab. inż. arch. Lucyna Nyka

Data obrony:

Słowa kluczowe rozprawy doktorskiej w języku polskim:

Żuławy Wiślane, wiatraki czerpakowe, wiatraki kozłowe z pustym słupem, krajobraz kulturowy

Słowa kluczowe rozprawy doktorskiej w języku angielskim:

Vistula River Delta, drainage windmills, hollow post mills, cultural landscape

Streszczenie rozprawy w języku polskim:

Niniejsza praca poświęcona jest wiatrakom, które przez wieki były wykorzystywane do odwadniania terenów Żuław Wiślanych, ale ze względu na postęp technologiczny i zmiany społeczno-kulturowe przestały istnieć. Praca składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy rozdział zawiera wstęp, omówienie stanu badań, źródeł, metodologii i definicje pojęć. W drugim rozdziale omówiono obecną typologię historycznych wiatraków stosowaną w Polsce i w innych krajach Europy wskazując na istotne różnice w szczególności podziałów. Przedstawiono autorski podział wiatraków ze szczególnym uwzględnieniem wiatraków czerpakowych. Kolejny rozdział dotyczy żuławskich wiatraków czerpakowych ze wskazaniem ich rodzajów, obszarów i liczby występowania w okresie XIX i XX w. oraz ich roli w krajobrazie. W czwartym rozdziale przeanalizowano konstrukcję reprezentatywnego dla Żuław Wiślanych typu wiatraków czerpakowych – kozłowego wiatraka z pustym słupem. Piąty rozdział przedstawia oraz uzasadnia trzy sposoby wprowadzenia do przestrzeni i krajobrazu Żuław Wiślanych nowych form nawiązujących do historycznych wiatraków czerpakowych. Zaproponowane formy funkcjonalno-przestrzenne zostały przedstawione, jako próba znalezienia kompromisu pomiędzy współczesnymi wyzwaniami mieszkańców Żuław Wiślanych, a historycznym znaczeniem

wiatraków czerpakowych w krajobrazie kulturowym tego obszaru. Ostatni rozdział zawiera podsumowanie i zakończenie. Na końcu pracy zamieszczone zostały bibliografia oraz siedem plansz.

Streszczenie rozprawy w języku angielskim:

The dissertation presents drainage windmills which have been used in the area of Vistula River Delta (Żuławy Wiślane) for centuries, but due to technological advances and socio-cultural changes, they ceased to exist. The dissertation consists of six chapters. The first chapter contains an introduction, a discussion of the state of research, sources, methodology and definitions of concepts. The second chapter discusses the current typology of historic windmills used in Poland and other European countries, pointing to significant differences in the detail of divisions. Author's division of windmills was presented with particular focus on drainage windmills. The next chapter concerns drainage windmills from Żuławy Wiślane with an indication of their types, areas and number of occurrences in the 19th and 20th centuries and their role in the landscape. In the fourth chapter, the structure of a representative drainage windmills of the Żuławy Wiślane was analyzed – a hollow post mill. The fifth chapter presents and justifies three ways of introducing new forms referring to historical drainage windmills to the space and landscape of the Żuławy Wiślane. The proposed functional and spatial forms were presented as an attempt to find a compromise between the contemporary challenges of the inhabitants of Żuławy Wiślane and the historical importance of drainage windmills in the cultural landscape of this area. The last chapter contains a summary and ending. At the end of the work, a bibliography and seven boards were included.

28.09.2018
J. Kotodziejczak